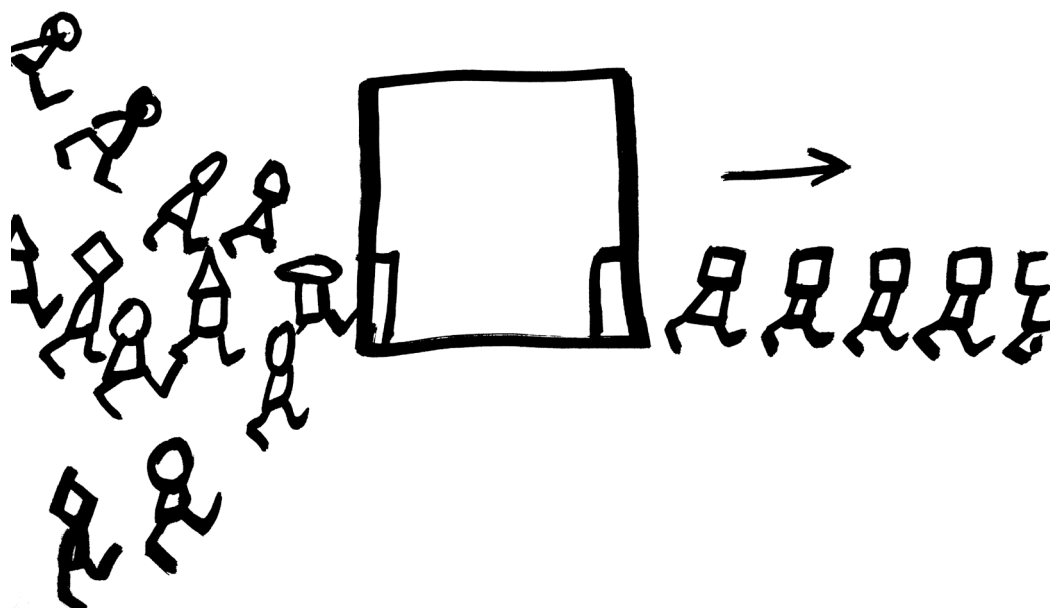

PROGRAM: ŠKOLA JAKO VĚZENÍ, ŠKOLA JAKO MÍSTO SVOBODY (10 — 60 MINUT)

Na konferencích často mluvíme o tom, jak současná škola připravuje na život v demokratické společnosti. Přemýšleli jsme ale někdy nad tím, jestli je současná podoba vzdělávání vůbec demokratická?

Záměr

V této aktivitě si chceme představit školu jako vězení a v této představě hledat současné věznitelské praktiky a způsoby uvažování, které jsou ve školách stále živé. Aktivita také vybízí k hledání školy jako místa svobody. Chceme aktivitou podpořit uvědomování si prvků současného vzdělávacího systému, které přímo demokratickým principům na školách brání. Zároveň chceme posílit naději v jinou možnou podobu vzdělávání.

Cílová skupina

Aktivita vychází z předpokladu, že všichni máme zkušenost se vzdělávacím systémem. Ať už jako studenti, či učitelé; nehledě na věk; nehledě na studovaný obor. Nepovažujeme nutné skupinu specifikovat, každé skupině může být užitečná jiným způsobem.

Zadání

1. Škola jako místo vězení

Účastníky a účastnice uveďte do krátké imaginace: *“Představte si, že jste ředitelem, ředitelkou školy. A představte si, že ze školy chcete udělat vězení, ale tak, aby si toho nikdo nevšiml. Jak byste to udělali? Jaké by byly konkrétní změny, opatření? Jak by škola vypadala?”*

Zamyslet se mohou uč. sami, i ve dvojicích. Sdílejte mezi sebou. Na konci diskuze najděte ta opatření a podněty, které považujete za nejdůležitější. Společně sdílejte, průběžně zapisujte jednotlivá opatření, která zazní. Výstupem z této aktivity jsou společné znaky školy, která je ve skutečnosti vězením, ale nikdo by si toho neměl všimnout.

2. Přemostění k osobní zkušenosti

Společné přemýšlení nad otázkou: *“Můžeme některé z těchto znaků najít i na našich školách? Které ano?”*

Po sběru dejte prostor pocitům. *“Co to s vámi dělá? Jaké z toho máte pocity?”* Můžete se vydat i k dalšímu přemýšlení o podobě školy: *“Co to vypovídá o současném školství? Kde to může mít kořeny? Co tyto praktiky udržuje v chodu?”*

3. Škola jako místo osvobození

Hledejte podobu školu, která by bylo pro své studenty i učitele místem osvobození. *“Jak by vypadala škola, která by byla místem svobody, dílnou lidskosti? Co by v ní lidé dělali?”* Je možné hledat podobu školy samostatně, ve dvojicích, ve skupinkách.

4. Otázky do reflexe

“Co z toho, co už nyní děláte, je učitelstvím vedoucí ke svobodě?”

“Co z toho, co nyní děláte, považujete za znesvobodňující praktiku?”

“Jaké vlastní návyky, vzorce myšlení, praktiky si přejete posílit? Která opustit?”

“S jakým uvědoměním z této aktivity odcházíte?”

Doporučení autorů a vlastní praxe

Osobně jsme aktivitu zkoušely* i vést s různými skupinami (akademici a studenti filozofie, pedagogové a pedagožky) i s různou časovou dotací (od 5 minutového přemýšlení na přednášce, krátkou řízenou imaginaci, až po hodinový diskuzní program). Tento myšlenkový experiment v naší praxi vzbuzoval emoce, které jsme nutně potřebovaly* i otevřít, o kterých společně mluvit. Potřebovaly* i jsme vyvažovat aktivity podle toho, jak moc nadějnou, naivní, či beznadějnou energii jsme ve skupině a jednotlivcích cítili. Nechtěli jsme končit pouze s beznadějí školy jako vězení, ani s naivní představou vzdělávání bez problémů, limitů. Proto doporučujeme realizovat jednotlivé dílky aktivity podle návrhu, kdy reflektují jak pohled “do propasti” tak pohled “k novým krajinám”. Samozřejmě je možné skončit kdykoliv a vydat se dále jiným směrem.